

101361

HER ER RIKSMONUMENTET

«Eidsvoll-søylen» reises ved Galdhøpiggen

LILLEHAMMER (GEIR MAGNUSSON/NTB): Norges største enkeltstående billedhuggerverk, «Eidsvoll-søylen», vil bli reist i Bøverdalen i Lom. I flere tiår har delene til det gigantiske monumentet ligget bortgjemt i et uisolert skur, hvor det er i ferd med å bli ødelagt.

HØYT TIL VÆRS: Utsnitt av «Høvdingerekken», som tilhører den delen av «Eidsvoll-søylen» som Wilhelm Rasmussen fullførte før sin død i 1965. Hele monumentet er 32,5 meter høyt.

FOTO: NTB/ARKIV

Nå har livsarvingene til monumentets skaper, billedhuggeren Wilhelm Rasmussen, gitt tillatelse til at den 32,5 meter høye søylen kommer fram i dagen og fullføres ved støpning i kunstbetong. I årevis har Rasmussens rettsetferfølger, cand. jur. Andreas Stangeland og turisttrafikk-pioneren og kulturskikkelsen Åmund Elvesæter, kjempet for å bringe heder og verdighet over monumentet uten å ha fått gjennomslag for sine ideer. Søylen nedre del er fullført i granitt, mens det er modellert gipsformer for den øvre delen.

– Eneste mulighet for å få reist monumentet før det blir ødelagt, er å støpe det ferdig i kunstbetong og plassere det i Bøverdalen

for egen regning, sier «Jotunkongen» Åmund Elvesæter (81) til NTB. Dette har nå arvingene gitt sitt samtykke til for å gjøre slutt på en lang lidelseshistorie.

Det var i 1926 at professor og billedhugger Wilhelm Rasmussen vant konkurransen om riksmonumentet – en ide som Henrik Wergeland lanserte allerede i 1836. Rundt 1930 ble et utkast prøveoppsatt i full størrelse foran Stortinget, der det var tenkt plassert. Billedhuggerens politiske holdning under krigen satte en stopper for framdriften i prosjektet, selv om Rasmussen (1879-1965) etter hvert fikk sin kunstneriske anerkjennelse tilbake og oppreisning.

På 1950/1960-tallet ble «Eidsvoll-søylen» gjenstand for

stor debatt i pressen.

Det vil koste svimlende beløp å hugge ut den uferdige delen av monumentet. Derfor er det gjort avtale med et firma i Gjøvik som vil påta seg å støpe den øvre delen i kunstbetong, sier Åmund Elvesæter.

Han mener monumentet vil stå godt i omgivelsene ved sitt livsverk oppunder Galdhøpiggen; turisthytta Leirvassbu og det særpregede hotellet på Elvesæter.

«Eidsvoll-søylen» illustrerer norgeshistoriens utvikling, med en kongerekke nederst og Eidsvollsmennene som danner en broderkjede øverst. Og helt på toppen, en fem meter høy sagakonge til hest.

HA 8/1-92